

ОЛЬГА ПИЛИПІВНА АНДРІЙКО (1921—1989)*

С. П. Ужєвська, Р. П. Шумило
Одеський державний університет

Народилась 11 липня 1921 р. в с. Ново-Олександрівка Ананіївського району Одеської області. Померла 10 березня 1989 р. в результаті тяжкої хвороби, похована в с. Гнилякове Біляївського району Одеської області..

Батько, Андрійко Пилип Сільвестрович, був економістом за освітою, а мати Грицюк (Жеребцова) Евдокія Дмитрівна — сільська вчителька. Ольга Пилипівна закінчила середню школу № 1 м. Первомайська в 1939 р. Вступила до Одеського

державного університету, але закінчити завадила війна. Лишилась в окупації. Після війни в 1947 р. закінчила біологічний факультет Львівського державного університету з відзнакою.

Ольга Пилипівна в 1948 р. вступила до аспірантури на кафедру зоології безхребетних ОДУ, після закінчення (з 1951р.) працювала асистентом в Одеському медичному інституті на кафедрі біології. Ступінь кандидата біологічних наук присвоєний в 1952 році після захисту дисертації. З 1957 по 1967 рр. працювала на посаді старшого наукового співробітника в Інституті зоології АН Молдавської РСР в м. Кишиневі. До ОДУ повернулась в 1967 р. на посаду доцента кафедри зоології безхребетних. Після успішного захисту докторської дисертації з 1970 р. обіймала посаду професора кафедри зоології безхребетних ОДУ.

Наукову роботу почала під керівництвом М. П. Савчука спільно з іншими аспірантами кафедри зоології безхребетних Н. Я. Цук-

* Аспірант чл.-корр. АН УССР М. П. Савчука (1948—1951 рр.).

ман та Н. В. Тарнавською, над проблемою регенерації. В 1952 р. захистила дисертацію на здобуття ступеня кандидата біологічних наук "Влияние некоторых гормонов позвоночных животных на регенерационные процессы".

Ольгу Пилипівну в подальшому більше цікавили проблеми паразитології. На становлення молодого паразитолога, як і на багатьох інших аспірантів та співробітників кафедри сильно вплинув член-кор. АН СРСР М. П. Савчук. Він заохочував до спільної праці. Це знайшло відбиток на співпраці в Інституті зоології АН Молдавської РСР з Шумило Раїсою Павлівною. Ними на протязі десятиріччя було надруковано 12 спільних робіт. Підсумковою стала монографія "Паразиты вороновых птиц, грызунов и зайцеобразных Молдавии" (1970), де Ольга Пилипівна подала еколого-фауністичний огляд та розглянула практичне значення паразитофауни гризунів та зайцеподібних Молдавії. В 1970 р. була захищена дисертація на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук "Паразиты млекопитающих Молдавии" (науковий консультант — академік АН МРСР, професор А. А. Спаський).

Багаторічні дослідження О. П. Андрійко дозволили дати найбільш повний огляд теріопаразитів Молдавії (обстежений 61 вид ссавців з 6 рядів). Виділено три нових для науки роди та 12 невідомих раніше видів, поповнений опис 37 видів паразитів, які були описані іншими авторами, 14 таксонів зведені до синонімів. Ольга Пилипівна змогла розшифрувати цикл розвитку ціп'яка *Triodonthelepis skrjabini* та встановити додаткового проміжного живителя для *Coronacanthus integra*. Була встановлена зональність теріопаразитів та сезонні зміни паразитофауни живителів. Вона зареєструвала 412 видів теріопаразитів (з 212 родів, 81 родини, 8 класів, 5 типів). Вперше вона згадує 80% паразитів на території обстеження. На протязі всіх останніх років життя Ольга Пилипівна плідно працювала, вивчаючи паразитофауну різних видів тварин. Всього нею надруковано понад 100 робіт з цієї тематики.

Ольга Пилипівна активно пропагувала знання з паразитології в газетах, журналах для працівників-практиків, приймала участь в виданні плакатів, особливо під час Кишинівського періоду. До цього ряду належать такі праці: "Природа заповідника Кодры" (1984) та "Фауна Молдавской ССР. Простейшие и черви" (1986).

З 1970 р. Ольга Пилипівна очолювала учбово-методичну комісію факультету та була членом методичної ради університету. Майже всі молоді викладачі відчували її піклування про високий рівень викладання біологічних дисциплін на факультеті. Ольга Пилипівна вимогливо ставилась до всіх і особливо до себе. Вона — автор 10 методичних посібників та вказівок по вивченню загальних курсів "Зоологія безхребетних" та спеціальних дисциплін "Сравнительная анатомия беспозвоночных", "Общая паразитология", "Вредные беспозвоночные фауны тропиков. Ч.1. Простейшие и черви". Під її керівництвом було виконано понад 100 дипломних робіт.

Вона була членом наукової ради біологічного факультету, а також членом спеціалізованої ради з захисту дисертацій з зоології, гідробіології та ботаніки, одночасно членом спеціалізованої ради з надання ступеня кандидата біологічних наук в Інституті зоології АН МРСР по К.012.04.01. Ольга Пилипівна була активним членом президії Одеської філії Українського наукового товариства паразитологів.

Вимогливість до себе та оточуючих — основна риса її характеру. Вона була дуже цілеспрямованою і намагалась виховати ці риси у своїх студентів. Тяжка хвороба не змогла затьмарити велику працездатність і любов до своєї справи. До останніх днів вона працювала зі студентами.

Після її смерті найбільш цінні препарати паразитів з її колекції були передані на зберігання до Інституту зоології АН УРСР (м. Київ).

Основні публікації О. П. Андрійко

1. К изучению паразитофауны среднего слепыша *Spalax leucodon* Nordm. // Паразиты животных и растений Молдавии. Кишинев: Карт. Молд., 1963. С. 10 — 18. (4рис.).

2. О паразитофауне полевок (*Microtidae*) Молдавии и их значении в распространении заболеваний человека и домашних животных // Паразиты животных Молдавии и вопросы краевой паразитологии. Кишинев: Карт. Молд., 1963. С. 6 — 35.

3. Обнаружение цестоды *Atriotaenia incica* (Raiet 1899) Spassky, 1951 на территории СССР // Изв. АН МССР. Кишинев: Кар. Молд., 1963. N 5. С. 37 — 41 (2 рис.). (Совм. Пинчук Л. М.).

4. *Insinuarotaenia spasskii* nov. sp. — новый вид цестод от хищ-

ных млекопитающих // Изв. АН МССР. 1963. N 5. С. 12 — 19 (6 рис.). (Соавт. Юнь Лянь).

5. Морфология и систематическое положение сосальщика *Posterocirrus dethriononous* gen et sp. nov. (*Lerithodendriidae*, *Oduner*, 1911; *Trematoda*) // Паразитологический сб. М.-Л., 1964. Т. 22. С. 220 — 224. (Соавт. Хотеновский И. А.).

6. *Phytocephalus skryabini* sp. nov. — новая нематода от хомяка // Изв. АН МССР. 1964. N 1. С. 4 — 8 (5 рис.).

7. Новая трематода из кишечника ондатры (*Ondatra zibethica* L.) // Паразиты живот. и раст. Кишинёв: Карт. Молд., 1965. Вып. 1. С. 37 — 43 (2 рис.).

8. Некоторые результаты изучения паразитофауны сонь (*Myoxidae*) Молдавии // Паразиты живот. и раст. Кишинёв, 1966. Вып. 1. С. 53 — 61. (1 рис.).

9. Материалы по паразитам кунных и кошачьих Молдавии // Паразиты живот. и раст. Кишинёв: Карт. Молд., 1966. Вып. 2. С. 101 — 111 (1 рис.).

10. Цестоды рода (*Myotolepus* Spassky, 1954 (*Cestoda*: *Hymenolepididae*) от рукокрылых Молдавии // Изв. АН МССР. Сер. зоол. Кишинёв, 1967. Вып. 1. С. 27 — 31 (3 рис.) (Соавт. Сквицков В. Г.).

11. Новые виды нематод от рукокрылых подотр. *Microchiroptera* // Изв. АН МССР, сер. биол. и хим. н. Кишинёв, 1968. N 1. С. 3 — 8 (3 рис.) (Соавт. Пинчук Л. М., Сквицков В. Г.).

12. О *Triodontolepis skryabini* sp. n. (*Cestoda*, *Hymenolepididae*) гельминте вторичноводных микромаммалий и его жизненном цикле // Докл. АН СССР, 1968. Т. 178. N 6. С. 1442 — 1445 (Соавт. Спаский А. А.).

13. Новый вид гименолепидид — *Vampirolepis spasskii* nov. sp. (*Cestoda*: *Hymenolepididae*) от летучих мышей Молдавии // Матер. науч. конф. ВОГ. М.: Наука, 1968. Ч. 2. С. 122 — 128 (5 рис.). (Соавт. Сквицков В. Г., Коновалов Ю. Н.).

14. О нематодах наскомоядных млекопитающих Прутско-Днепровского междуречья // Паразиты позвон. животн. Кишинёв: Картя Молд., 1969. С. 146 — 155 (3 рис.).

15. Цестоды летучих мышей Молдавии // Паразиты позвон. животн. Кишинёв: Карт. Молд., 1969. С. 31 — 36 (2 рис.). (Соавт. Сквицков В. Г., Коновалов Ю. Н.).

16. Выявление *Prochoanotaenia hepatica* (Baer, 1932) (Cestoda: Dilepididae) у землероек СССР // Изв. АН БССР. 1969. № 1 сер. биол.н. (Соавт. Спасский А. А., Меркушава У. В.).

17. Паразиты млекопитающих Молдавии: Дисс. ... д. б. н.: 03-097 Одесса, 1970. 950 с.

18. Эколого-фаунистический анализ и практическое значение паразитофауны грызунов и зайцеобразных Молдавии // Паразиты вороновых птиц, грызунов и зайцеобразных Молдавии. Кишинёв: Карт. Молд., 1970. С. 3 — 61.

19. О трематодах насекомоядных (Insectivera) Молдавии // Паразиты живот. и раст. 1970. Вып. V. С. 3 — 17 (4 рис.).

20. Цестоды насекомоядных млекопитающих Молдавии // Паразиты животных и растений. 1970. Вып. V. С. 44 — 59 (1 рис.). (Соавт. Спасский А. А.).

21. Описание *Triodontolepis skrjabini* и *Coronacanthus integra* и обзор рода *Triodontolepis* (Cestoda; Hymenolepididae) // Паразиты животн. и раст. Кишинев, 1971. Вып. VII. С. 27 — 39 (10 рис.). (Соавт. Спасский А. А.).

22. *Molluscotaenia* (Cestoda: Cyclophyllidae) — род диленидид насекомоядных млекопитающих // Паразиты животных и растений. Кишинев: РИО АН МССР, 1971. Вып. VI. С. 3 — 9 (3 рис.). (Соавт. Спасский А. А.).

23. К характеристике гельминтофауны насекомоядных (Insectivera) Советского Союза // Проблемы паразитологии. 1972. Ч. 1. С. 36 — 39.

24. О гименоленидидах (Cestoda: Cyclophyllidae) летучих мышей (Microchiroptera) СССР и сопредельных стран // Проблемы общей и прикладной гельминтологии. М.: Наука, 1973. С. 10 — 13.

25. Обзор гельминтофауны насекомоядных (Insectivora) СССР и сопредельных стран // Паразиты животн. и раст. Кишинёв: Карт. Молд., 1973. Вып. 9. С. 3 — 34.

26. Паразиты млекопитающих Молдавии. Кишинёв: Штиинца, 1973. 184 с.

27. Паразиты прудовых рыб в низовьях Дуная // Материалы IX конф. УРПО. Киев: Наукова думка, 1980. Ч. 2 С. 165 — 167. (Соавт. Костина Г. А.).

28. Особенности фауны гименоленидид млекопитающих юго-за-

пада СССР // *Возбудители паразитарных заболеваний*. Кишинёв, 1980. С. 10 — 23.

29. Характеристика паразитоценоза хищных междуречья Днестра Дуная и Прута // *Матер. II закавказской конф. по паразитологии*. Ереван: АН Арм.ССР. 1981. С. 45 — 47.

30. Гельминты и членистоногие — компоненты симбиоза береговых ласточек на междуречье Днестр — Южный Буг // *Матер. докл. II Всес.сезда парзитоценологов*. Киев: Наукова думка, 1983. С.26-27. (Соавт. Бондаренко Л. Т., Севастьянов В. Д., Урсол Л. Г., Шумило Р. П.).

31. Телязии (*Nematoda: Spirurata*) как компоненты паразитоценоза крупного рогатого скота в северной степной зоне Одесской области // *Матер. II Всес. съезда паразитоценологов*. Киев: Наукова думка, 1983. (Соавт. Черный А. Т.).

32. Биоценотические отношения гельминтов млекопитающих междуречья Дунай-Прут-Днестр // *Матер. X конф. УРОП*. Киев: Наукова думка, 1986. Ч. I.

33. Сравнительный анализ гельминтозов *Microchiroptera* и *Insectivora* на территории Юго-Запада СССР // *Паразиты и паразитоценозы животных и растений Днестровско-Прутского междуречья*. Кишинев. 1987. С. 27 — 35.

34. Гельминты слепыша (*Rodendia: Spalaeidae*) фауны СССР // *Труды V Закавказской конференции*. Ереван. 1987. С. 276 — 277.

ВСЕВОЛОД ДЕНИСОВИЧ СЕВАСТЬЯНОВ*

С. П. Ужевська

Одеський державний університет

Народився 6 червня 1929 р. в районному центрі Чемерівці Кам'янець-Подільської (тепер Хмельницької) області України у сім'ї колгоспника, мати була медсестрою.

Після закінчення в 1953 р. біологічного факультету Одеського

* Лекційний асистент чл.-корр. АН УРСР М. П. Савчука (1953—1956 рр.).